

اثربخشی آموزش رویکرد یکپارچه فلدمن بر صمیمیت هیجانی و عملکرد جنسی زنان میانسال

مریم دشتی رحمت‌آبادی^{۱*}، مریم صنعتی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۷

خلاصه

مقدمه: بخش مهمی از سلامت و بهزیستی زنان مسائل جنسی است که می‌تواند بر کمیت و کیفیت روابط زناشویی تأثیرگذار باشد. این پژوهش با هدف تعیین اثربخشی آموزش رویکرد یکپارچه بر صمیمیت هیجانی و عملکرد جنسی زنان میانسال انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش از نوع کارآزمایی آموزشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه آماری، تمامی زنان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی آرتیمان شهر مشهد در سال ۱۳۹۹ بودند. با روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۳۰ نفر انتخاب و در گروه‌های آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) قرار گرفتند و پرسشنامه‌های صمیمیت هیجانی (Olson و Schaefer، ۱۹۸۱) و عملکرد جنسی (Rosen و همکاران، ۲۰۰۰) را تکمیل کردند. در گروه آزمایش، رویکرد یکپارچه Feldman در ۸ جلسه (هفته‌ای ۱ جلسه به مدت ۹۰ دقیقه) اجرا گردید. پس از پایان آموزش از گروه‌ها پس‌آزمون گرفته شد. داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی و آنالیز کوواریانس چندمتغیری تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که آموزش رویکرد یکپارچه باعث بهبود عملکرد جنسی ($F=7/58$ ، $p<0/011$ و $\eta^2=0/57$) و افزایش صمیمیت هیجانی ($F=39/42$ ، $p<0/001$ و $\eta^2=0/60$) در زنان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل شد. نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج، برنامه‌ریزی برای استفاده از روش آموزش رویکرد یکپارچه به منظور افزایش صمیمیت هیجانی و بهبود عملکرد جنسی زنان میانسال ضروری است.

واژه‌های کلیدی: رویکرد یکپارچه فلدمن، صمیمیت هیجانی، عملکرد جنسی، زنان میانسال

مقدمه

ازدواج از مهم‌ترین رسوم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی است [۱]. این در حالی است که بزرگ‌ترین و ناراحت‌کننده‌ترین مسئله شخصی هر فرد که به طلاق منجر می‌شود، ازدواج غیر رضایت‌بخش است [۲]. از طرفی، نارضایتی از عملکرد جنسی (Sexual function) ارتباط نزدیکی با بروز مشکلات زناشویی و اجتماعی دارد که به ویژه در زنان از اولویت خاصی برخوردار است [۳].

عملکرد جنسی، جنبه مهمی از کیفیت زندگی زناشویی و یک چرخه پاسخ چهار مرحله‌ای اعم از میل جنسی، برانگیختگی، اوج لذت جنسی و فرونشینی می‌باشد [۴]. نتایج پژوهش‌های مختلف حاکی از آن است که اختلال عملکرد جنسی در زنان شایع است. تخمین زده شده است که ۲۵ تا ۶۳ درصد زنان به درجاتی از اختلال عملکرد جنسی دچار هستند که در جمعیت عمومی شایع می‌باشد [۵].

امروزه شواهد زیادی در حمایت از اهمیت عملکرد جنسی و تأثیر آن بر کیفیت زندگی وجود دارد. کیفیت پایین و نامطلوب رابطه جنسی در زندگی زوجین با کاهش رضایت‌مندی زناشویی و در نتیجه ناتوانی در صمیمیت هیجانی زوجین ارتباط معنی‌داری دارد [۶، ۷]. صمیمیت، عنصر هیجانی عشق به‌ویژه احساساتی از نزدیکی، پیوند و اتصال است و نقش برجسته‌ای در رضایت زناشویی دارد [۸، ۹]. صمیمیت هیجانی (Emotional intimacy) نیاز به ارتباط و در میان گذاشتن احساسات مثبت و منفی با همسر است [۱۰]. از نظر Restoux و همکاران [۱۱] صمیمیت و تمایلات جنسی در روابط متعهدانه زناشویی به هم وابسته‌اند و تجربه صمیمیت هیجانی نقش مهمی در پایداری تمایل جنسی در روابط بلندمدت عاشقانه ایفا می‌کند.

آمار بالای تعارضات زناشویی، ناسازگاری زناشویی، طلاق عاطفی و رسمی، الگوهای تعاملی ناکارآمد بین زوجین، نارضایتی از عملکرد جنسی و تقاضای زوجین برای بهبود روابط باعث ایجاد رویکردهای جدیدی برای بهبود روابط آنها شده است [۱۲]. آموزش رویکرد یکپارچه فلدمن (Feldman integrative approach) یکی از این رویکردهای جدید است

که برخلاف رویکردهای گذشته، با تلاش موفق و هوشمندانه‌ای در زمینه یکپارچه کردن مفاهیم، فنون و روش‌های سنتی خانواده‌درمانی به پیشرفتی امیدوارانه در درمان و آموزش به زوجین و خانواده رسیده است [۱۳].

این رویکرد چند سطحی، فرآیندهای بین‌فردی و درون فردی را با ترکیب نظریه‌های روان‌پویشی شناختی، رفتاری و سیستمی خانواده برای بهبود مشکلات ارتباطی زوجین و افزایش خودآگاهی آنان ارائه می‌دهد [۱۴]. پژوهش‌هایی به بررسی میزان اثربخشی رویکرد یکپارچه نگر پرداخته‌اند و نتایج نشان داده است که رویکرد مذکور باعث بهبود روابط زوجین، کاهش تعارضات زناشویی، افزایش صمیمیت زناشویی و برخورداری زوجین از کیفیت زندگی مطلوب شده است [۱۶، ۱۵، ۱۳]. از آنجا که انجام مداخلات روان‌شناختی به منظور ارتقای کیفیت زندگی زوجین نیاز است و با توجه به نتایج تحقیقات پیشین که حاکی از اثربخشی درمان یکپارچه نگر است، به نظر می‌رسد که درمان مذکور بتواند در بهبود ویژگی‌های زندگی زناشویی از قبیل عملکرد جنسی و افزایش صمیمیت در زوجین تأثیرگذار باشد. همچنین، با توجه به خلاء پژوهشی در خصوص اثربخشی درمان یکپارچه بر سازه‌های زناشویی، این پژوهش با هدف اثربخشی آموزش رویکرد یکپارچه Feldman بر صمیمیت هیجانی و عملکرد جنسی زنان میانسال انجام شد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون و با گروه کنترل انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی زنان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی آرتمان شهر مشهد در سال ۱۳۹۹ بود. از بین آن‌ها تعداد ۳۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به شیوه تصادفی ساده (پرتاب تاس: اعداد زوج برای گروه آزمایش و اعداد فرد برای گروه کنترل) در دو گروه آزمایش و کنترل گمارش شدند.

تعداد نمونه در پژوهش‌های از نوع برنامه‌های مداخلاتی در هر گروه حداقل ۱۵ نفر توصیه شده است [۱۷]. در این پژوهش، جهت تعیین حجم نمونه از نرم‌افزار G*Power استفاده شد. این نرم‌افزار نشان داد برای دستیابی به توان

آماري ۰/۹۰ با اندازه اثر ۰/۸ در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ به حداقل ۱۵ نفر آزمودنی در هر گروه نیاز است [۱۸].

ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: دامنه سنی ۴۰ تا ۵۲ سال، سابقه زندگی مشترک ۵ سال و یا بیشتر، تمایل به همکاری، توانایی پاسخ‌دهی به ابزارهای خودگزارشی، نداشتن مشارکت هم‌زمان در برنامه‌های ارتقای بهداشت روان و نداشتن بیماری مزمن طبی. ملاک‌های خروج از پژوهش نیز شامل داشتن غیبت حتی یک جلسه، انصراف از مشارکت به هر دلیل، پاسخ‌دهی ناقص به ابزارهای پژوهش و استفاده از داروهای روان‌پزشکی و یا طبی حین شرکت در مطالعه بود. این پژوهش دارای تأییدیه رعایت اصول اخلاقی پژوهش از دانشگاه غیرانتفاعی حکمت رضوی شهر مشهد (IR.HRI.HE.REC.1399.12) است. در خصوص رعایت نکات اخلاقی از قبیل رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات هویتی و تحلیل داده‌ها به‌صورت کلی به آزمودنی‌ها اطمینان لازم داده شد. پس از اخذ موافقت و امضای رضایت‌نامه کتبی مرحله پیش‌آزمون انجام شد و مرحله پس‌آزمون نیز در پایان مداخله انجام گرفت.

گروه آزمایش، تحت ۸ جلسه درمانی رویکرد یکپارچه Feldman [۱۹] (هفته‌ای ۱ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای) قرار گرفت. افراد گروه کنترل مداخله‌ای را دریافت نکردند و در لیست انتظار قرار گرفتند. محتوای جلسات مداخله در جدول ۱ ارائه شده است. آزمودنی‌ها پرسشنامه‌های زیر را قبل و بعد از برنامه درمانی و پس از توضیح دستورالعمل نحوه پاسخ‌دهی توسط پژوهشگر تکمیل نمودند. ابتدا مشخصات جمعیت‌شناختی (شامل مدت زندگی مشترک بر حسب سال، سطح تحصیلات، تعداد فرزند و وضعیت شغلی) جمع‌آوری شد.

پرسشنامه صمیمیت هیجانی: این ابزار به وسیله Olson و Schaefer در سال ۱۹۸۱ تدوین شده و شامل ۳۶ سؤال با ۶ زیرمقیاس هیجانی (سؤالات شماره ۱، ۷، ۱۳، ۱۹، ۲۵ و ۳۱)، اجتماعی (سؤالات شماره ۲، ۸، ۱۴، ۲۰، ۲۶ و ۳۲)، جنسی (سؤالات شماره ۳، ۹، ۱۵، ۲۱، ۲۷ و ۳۳)، عقلانی (سؤالات شماره ۴، ۱۰، ۱۶، ۲۲، ۲۸ و ۳۴)، تفریحی (سؤالات شماره ۵، ۱۱، ۱۷، ۲۳، ۲۹ و ۳۵) و عرفی (سؤالات شماره ۶، ۱۲، ۱۸، ۲۴ و ۳۰) است. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۵

درجه‌ای (هیچ‌وقت = ۱ تا همیشه = ۵) انجام می‌شود. با توجه به اینکه در این مطالعه صمیمیت هیجانی به عنوان متغیر وابسته مورد پژوهش بوده است لذا تنها نمره ناشی از سؤالات مربوط به این مؤلفه در نظر گرفته شده است. حداقل نمره فرد در کل پرسشنامه ۳۶ و حداکثر آن ۱۸۰ و در هر یک از زیرمقیاس‌ها بین ۶ الی ۳۰ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده صمیمیت بیشتر است. سازندگان ابزار پایایی زیرمقیاس‌های پرسشنامه را در دامنه‌ای بین ۰/۷۰ تا ۰/۷۷ گزارش کرده‌اند. پایایی صمیمیت هیجانی با ضریب آلفای کرونباخ توسط سازندگان ابزار برابر با ۰/۷۵ گزارش شده است [۲۰]. در هنجاریابی ایرانی، پایایی کل ابزار با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و پایایی صمیمیت هیجانی ۰/۸۸ برآورد شده است [۲۱]. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ صمیمیت هیجانی ۰/۸۶ محاسبه شد.

پرسشنامه عملکرد جنسی: این ابزار به وسیله Rosen و همکاران در سال ۲۰۰۰ تدوین گردیده و شامل ۱۹ سؤال با ۶ زیرمقیاس میل جنسی (سؤالات ۱ و ۲)، برانگیختگی جنسی (سؤالات ۳ الی ۶)، رطوبت مهبل (سؤالات ۷ الی ۱۰)، آرگاسم (سؤالات ۱۱ الی ۱۳)، رضایت‌مندی (سؤالات ۱۴ الی ۱۶) و درد جنسی (سؤالات ۱۷ الی ۱۹) است. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) انجام می‌شود. نمره کل ابزار با جمع نمرات ۶ زیرمقیاس بدست می‌آید و نمره بالاتر نشان‌دهنده کارکرد بهتر جنسی است. حداقل نمره اکتسابی ۱۹ و حداکثر آن ۹۵ می‌باشد و نقطه برش برای کل ابزار ۲۸ در نظر گرفته شده و نمره کمتر از آن بیانگر اختلال در عملکرد جنسی است. پایایی کل پرسشنامه توسط سازندگان ابزار با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش شد [۲۲]. در هنجاریابی ایرانی، پایایی کل ابزار با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۰ برآورد شده است [۲۳]. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ کل ابزار ۰/۸۷ محاسبه شد.

تحلیل داده‌ها توسط روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و تحلیل کواریانس چندمتغیری با کمک نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ انجام شد. سطح معنی‌داری اختلاف نیز ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

جدول ۱- خلاصه محتوای جلسات درمان یکپارچه Feldman بر سازه‌های زناشویی زنان میانسال در سال ۱۳۹۹

جلسه	شرح جلسات
اول	آشنایی و بیان هدف: معارفه، برقراری رابطه و ایجاد اعتماد، توضیح اهداف برگزاری و آشنایی گروه با مقررات، آشنایی با چارچوب رویکرد یکپارچه فلدمن و گرفتن تعهد جهت همکاری و شرکت منظم در جلسات
دوم	استفاده از روان‌پویشی برای اضطراب زنان میانسال: تعریف اضطراب و انواع آن، شناسایی عوامل مؤثر در اضطراب، آشنایی با مسیرهای آشکار شدن اضطراب و تمرین‌هایی جهت کاهش آن
سوم	اضطراب و خطاهای شناختی: آشنایی با خطاهای شناختی و تأثیر آن بر احساس‌ها و رفتارها، آشنایی با انتظارات متقابل و توجه به ویژگی‌های مثبت یکدیگر، یادگیری تشخیص مشکلات اضطرابی و غلبه بر آن‌ها از طریق راهبردهای مقابله‌ای شناختی
چهارم	حمایت متقابل: پیگیری کلامی روش‌هایی که مشکل اضطراب را در طول زمان تغییر دادند، یادگیری تشخیص مشکلات اضطرابی و فائق آمدن بر آن‌ها
پنجم	ارتباط و قدرت: آشنایی با انواع شیوه‌های ارتباطی و سبک‌های مقابله‌ای، بررسی و کشف الگوهای تعاملی خانواده، فرضیه‌سازی در مورد سلسله مراتب و نحوه توزیع قدرت در خانواده
ششم	ارتباط و ادراک: استحکام بخشیدن مرزهای عملکردی و از بین بردن مرزهای غیر عملکردی سیستم و زیرسیستم خانواده، بررسی مثلث‌های موجود حول مشکلات خانواده، بررسی میزان ارتباط زنان با خویشاوندان خود و متعادل‌سازی روابط با خویشاوندان و دوستان مشترک
هفتم	ارتباط و صمیمیت: بررسی هدف و اهمیت رابطه جنسی و نقش آن در صمیمیت جنسی، آشنایی با تفاوت تمایلات جنسی زوجین، آشنایی با ارتباطات در رابطه جنسی و اهمیت آن، آشنایی با شیوه‌های انتقال اطلاعات درباره رابطه جنسی به همسر، آگاهی از نقش همدلی و تفاهم جنسی در همسران و تمرین در جلسه
هشتم	اختتام: بررسی میزان کارایی و اثربخشی آموزش‌ها، شناسایی موانع اجرایی آموزش‌ها، خلاصه و جمع‌بندی آموزش‌ها و ارائه راهکارها و توصیه‌هایی کلی برای زنان

یافته‌ها

($p > 0/05$). اطلاعات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در

مطالعه در جدول ۲ ارائه شده است.

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان گروه آزمایش

$3/48 \pm 56/23$ و گروه کنترل $4/33 \pm 48/15$ سال بود

جدول ۲- اطلاعات جمعیت‌شناختی زنان میانسال مراجعه‌کننده به مرکز خدمات روان‌شناختی آرتیمان شهر مشهد در سال ۱۳۹۹ (تعداد در هر گروه=۱۵)

P	گروه آزمایش		گروه کنترل		متغیرهای جمعیت‌شناختی
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
0/263	6 (40)	7 (47)	9 (60)	8 (53)	مدت زندگی مشترک
					۵-۱۰ سال
0/415	8 (53)	10 (66)	7 (47)	5 (34)	سطح تحصیلات
					ابتدایی
0/976	3 (19)	4 (26)	7 (47)	6 (40)	تعداد فرزند
					دیپلم
					۱ فرزند
0/123	4 (26)	6 (40)	5 (34)	6 (40)	وضعیت شغل
					۲ فرزند
					۳ و بیشتر
	11 (74)	9 (60)	4 (26)	6 (40)	وضعیت شغل
					دارد
					ندارد (خانه‌دار)

آزمون مجذور کای، * $p < 0/05$ اختلاف معنی‌دار

شده است.

داده‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه مورد

بررسی در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون در جدول ۳ مقایسه

جدول ۳- داده‌های توصیفی متغیرهای پژوهش دو گروه در مراحل پیش‌آزمون-پس‌آزمون در زنان میانسال مراجعه‌کننده به مرکز خدمات روان‌شناختی آرتیمان شهر مشهد در سال

۱۳۹۹ (تعداد در هر گروه=۱۵)

متغیر	گروه	پیش‌آزمون	پس‌آزمون
صمیمیت هیجانی	آزمایش	$22/58 \pm 3/44$	$25/14 \pm 5/01$
انحراف معیار $\pm$ میانگین			

۲۲/۲۱ ± ۳/۷۸	۲۳/۱۹ ± ۴/۲۳	کنترل	
۴/۴۸ ± ۰/۷۸	۲/۹۶ ± ۰/۸۶	آزمایش	میل جنسی
۲/۴۴ ± ۱/۱۵	۲/۸۰ ± ۱/۲۸	کنترل	
۴/۵۴ ± ۰/۷۴	۲/۵۸ ± ۱/۱۰	آزمایش	برانگیختگی جنسی
۲/۲۶ ± ۱/۰۷	۲/۷۴ ± ۱/۲۳	کنترل	
۴/۶۸ ± ۰/۸۰	۲/۸۴ ± ۱/۲۲	آزمایش	رطوبت مهبل
۳/۱۶ ± ۰/۸۸	۳/۱۶ ± ۱/۱۷	کنترل	
۴/۶۷ ± ۰/۷۴	۲/۶۱ ± ۱/۰۸	آزمایش	آرگاسم
۲/۸۵ ± ۰/۸۴	۲/۸۵ ± ۱/۱۰	کنترل	
۴/۸۰ ± ۰/۶۹	۲/۸۰ ± ۰/۹۶	آزمایش	رضایت‌مندی
۲/۴۰ ± ۰/۷۶	۲/۵۹ ± ۰/۸۴	کنترل	
۴/۵۳ ± ۰/۵۲	۳/۲۰ ± ۱/۱۷	آزمایش	درد جنسی
۳/۰۷ ± ۱/۱۷	۳/۱۵ ± ۱/۲۵	کنترل	
۲۷/۷۰ ± ۴/۲۷	۱۶/۹۹ ± ۶/۳۹	آزمایش	عملکرد جنسی
۱۶/۱۸ ± ۵/۸۷	۱۷/۲۹ ± ۶/۸۷	کنترل	

برحسب عضویت گروهی (گروه‌های آزمایش و کنترل) در پس‌آزمون معنی‌دار می‌باشد ($p < 0.05$). همچنین، این تفاوت برای صمیمیت هیجانی در زنان میانسال معنی‌دار بود ($p < 0.05$). بنابراین، آموزش رویکرد یکپارچه Feldman بر بهبود عملکرد جنسی و صمیمیت هیجانی در زنان میانسال اثربخشی داشته است و اندازه اثر آن بر عملکرد جنسی ۵۷ درصد و اندازه اثر آن بر صمیمیت هیجانی ۶۰ درصد بوده است. نتایج نشان داد که برنامه یکپارچه Feldman بر عملکرد جنسی و صمیمیت هیجانی شرکت‌کنندگان در پژوهش اثربخش بوده است.

پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمرات در گروه آزمایش و کنترل با آزمون کولموگروف-اسمیرنوف تأیید شد. آماره F در آزمون لوین نیز برای متغیرهای وابسته بالاتر از ۰/۰۵ بود. همچنین، مفروضه همگنی ماتریس واریانس-کواریانس رعایت گردید و فرض صفر آزمون ام باکس مبنی بر همگنی واریانس با اطمینان ۰/۹۵ پذیرفته شد. با توجه به رعایت مفروضه‌های فوق‌الذکر، آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره به‌کارگرفته شد.

یافته‌های تحلیل کوواریانس در جدول ۴ نشان داد که تفاوت بین میانگین نمرات کل عملکرد جنسی و ابعاد آن

جدول ۴- نتایج تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش رویکرد یکپارچه بر متغیرهای وابسته در زنان میانسال مراجعه‌کننده به مرکز خدمات روان‌شناختی آرتیمان شهر مشهد در سال ۱۳۹۹

متغیرهای پژوهش	خاستگاه تغییرات	میانگین مجزورات	F	P	اندازه اثر	توان آماری
میل جنسی	پیش‌آزمون	۸/۶۵	۱۷/۷۶	* < 0.001	۰/۲۵	۰/۹۸
	عضویت گروهی	۵/۵۳	۸/۳۰	* 0.008	۰/۳۷	۰/۷۹
برانگیختگی جنسی	پیش‌آزمون	۱۵/۵۳	۱۲/۱۶	* 0.023	۰/۱۷	۰/۶۸
	عضویت گروهی	۱۸/۶۱	۳/۹۳	* 0.049	۰/۴۱	۰/۴۷
رطوبت مهبل	پیش‌آزمون	۱۶۲/۵۰	۳۴/۷۷	* < 0.001	۰/۵۹	۱
	عضویت گروهی	۱۳۹/۳۸	۱۰/۰۵۶	* 0.004	۰/۶۸	۰/۸۶
آرگاسم	پیش‌آزمون	۶۱/۵۳	۵۶/۸۰	* < 0.001	۰/۳۸	۱
	عضویت گروهی	۶۱/۵۰	۶/۳۳	* 0.019	۰/۶۴	۰/۶۷
رضایت‌مندی	پیش‌آزمون	۱۰۴/۰۰	۸۷/۲۲	* < 0.001	۰/۴۲	۱
	عضویت گروهی	۱۰۸/۶۵	۴/۶۷۱	* 0.041	۰/۷۶	۰/۵۴
درد جنسی	پیش‌آزمون	۹۲/۳۴	۴۲/۸۷	* < 0.001	۰/۳۴	۱
	عضویت گروهی	۱۸/۶۱	۷/۰۶۶	* 0.014	۰/۵۹	۰/۷۲
عملکرد جنسی	پیش‌آزمون	۲۰۸۸/۰۳	۳۳/۷۵	* < 0.001	۰/۲۴	۱
	عضویت گروهی	۲۵۱۷/۵۳	۷/۵۸	* 0.011	۰/۵۷	۰/۷۵
صمیمیت هیجانی	پیش‌آزمون	۲۴۱/۵۷	۱۶/۷۸	* 0.001	۰/۴۷۸	۱/۰۰۰

۱/۰۰۰	۰/۶۰۳	*۰/۰۰۱	۳۹/۴۲	۱۳۲۱/۳۸	عضویت گروهی
df=۱ * p<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار					

بحث

این پژوهش با هدف تعیین اثربخشی آموزش رویکرد یکپارچه Feldman بر صمیمیت هیجانی و عملکرد جنسی زنان میانسال انجام شد. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که آموزش رویکرد یکپارچه Feldman بر افزایش صمیمیت هیجانی زنان میانسال اثربخش بوده است. همسو با این یافته، نتایج پژوهش Ballard و همکاران [۱۳] نشان داد که رویکرد یکپارچه‌نگر باعث بهبود روابط زناشویی و کیفیت مطلوب زندگی زوجین می‌شود. در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت زوجین در میانسالی معمولاً آشفتگی‌های هیجانی و تعامل‌های منفی زیادی دارند و در رویکرد یکپارچه Feldman تکنیک‌ها و راهبردهایی با ساختار و مستقیم وجود دارد که به افراد کمک می‌کند تا آشفتگی‌های هیجانی کمتری را تجربه کنند و از شدت تعامل منفی آن‌ها کاسته شود [۲۳]. همچنین، استفاده از تکنیک‌های رویکرد یکپارچه می‌تواند باعث حل تعارض و افزایش ارتباط بین زوجین شده و محیط بین فردی مثبتی را به وجود آورد. این رویکرد، فرایندهای بین فردی و درون فردی را با ترکیب نظریه‌های روان‌پوشی شناختی، رفتاری و سیستمی خانواده برای بهبود مشکلات ارتباطی زوجین و افزایش خودآگاهی آنان ارائه می‌دهد [۱۴]. علاوه بر آن، زوجین میانسال از گفتگو در رابطه با مسائل خودشان اجتناب می‌کنند و طرح‌واره‌ها و باورهای نامناسبی درباره یکدیگر در ذهن می‌سازند. رویکرد یکپارچه Feldman با اصلاح باورهای غیرمنطقی و طرح‌واره‌های ناسازگار و تبدیل آن به باورهای منطقی و طرح‌واره‌های سازگار اطمینان‌بخش باعث درک احساسات زوجین از یکدیگر می‌شود. در نتیجه، از طریق افزایش ارتباط مثبت زوجین، اصلاح باورها، برداشتها و طرح‌واره‌های نامناسب، رفع سوءتفاهم‌ها در زندگی زوجین، کاهش رنج و خشم در زندگی زناشویی، توجه به رفتارهای مثبت و سازنده زوجین و خودافشایی خود برای همسر باعث افزایش شفافیت ارتباط و صمیمیت زناشویی می‌شود [۱۶].

دیگر یافته پژوهش نشان داد که آموزش رویکرد یکپارچه

Feldman منجر به بهبود عملکرد جنسی زنان میانسال شده است. همسو با این یافته Ellis و همکاران [۲۴] نشان دادند که رویکرد یکپارچه بر کاهش پرخاشگری و بهبود عملکرد جنسی مؤثر بوده است. در تبیین این یافته می‌توان گفت در زنان میانسال به دلیل تغییرات هورمونی و باورهای غیرمنطقی در رابطه با مسائل جنسی و بارداری اضطراب بالایی تجربه می‌شود. این در حالی است که اضطراب باعث افزایش استفاده از راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و اجتنابی و کاهش میل جنسی و رضایت‌مندی می‌گردد. این رویکرد با استفاده از روان‌پوشی، میزان اضطراب و خطاهای شناختی زنان میانسال را کاهش و به آنان راهبردهای مقابله‌ای مناسب را آموزش می‌دهد. علاوه بر آن، این رویکرد با آموزش مفاهیم ارتباط و قدرت، ارتباط و ادراک و ارتباط و صمیمیت از طریق آموزش راهکارهایی چون استفاده از شیوه‌های ارتباطی مناسب، بهبود الگوهای تعاملی خانواده، استحکام مرزهای عملکردی، متعادل‌سازی روابط با خویشاوندان و دوستان، استفاده از رابطه جنسی برای صمیمیت، آموزش همدلی و ارتقای تفاهم جنسی روابط زوجین را بهبود می‌بخشد [۱۶-۱۳]. بنابراین، آموزش رویکرد یکپارچه Feldman از طریق فرایندهای توضیح داده شده باعث کاهش اضطراب و بهبود روابط و در نهایت عملکرد جنسی می‌شود.

مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش، محدود شدن جامعه پژوهش به زنان میانسال مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی آرتمان، استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و استفاده از ابزارهای خودگزارشی برای جمع‌آوری داده‌ها بود. بر اساس محدودیت‌ها، پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی علاوه بر زنان میانسال، مردان نیز با همین سازه‌ها مورد ارزیابی قرار گیرند. پیشنهاد دیگر، مقایسه اثربخشی روش آموزش رویکرد یکپارچه Feldman با سایر روش‌های درمانی از جمله درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد، درمان مبتنی بر شفقت و غیره است.

هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این مطالعه می‌توان گفت آموزش رویکرد یکپارچه Feldman بر بهبود عملکرد جنسی و افزایش صمیمیت هیجانی زنان میانسال اثربخشی دارد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران از زحمات افراد شرکت‌کننده در پژوهش و همچنین، مسئولین مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی آرتیمان که در انجام این پژوهش یاری رساندند، تشکر می‌نمایند.

سهم نویسندگان

مریم دشتی رحمت‌آبادی، طراحی پژوهش، گردآوری داده‌ها و نویسنده مقاله و مریم صنعتی کار نگارش و جمع‌بندی روش پژوهش.

تعارض منافع

References

- Joulazadeh Esmaeili A, Karimi J, Goodarzi K, Asgari M. Comparison of the effectiveness of acceptance and commitment-based couple therapy and emotionally focused couple therapy on unadjusted couples' attachment styles. FCPJ 2020;9(2):1-30.[Persian]
- Khodadust S, Ebrahimi Moghadam H. Effectiveness of Olson circumplex model training on attachment styles and marital conflicts in couples exposed emotional divorce. FCPJ 2020;9(2):53-72.[Persian]
- Serin EK, Duman M, Yilmaz S. Sexual life quality and marital adjustment in women with and without diabetes. Sexuality and Disability 2020; 38(4):625-35.
- Dunkley CR, Gorzalka BB, Brotto LA. Associations between sexual function and disordered eating among undergraduate women: an emphasis on sexual pain and distress. JSMT 2020; 46(1):18-34.
- Taghizadeh Z, Zenouzi A, Asghari M. A review of women's sexual dysfunction during postpartum. JSSU 2017;25(12):940-50.[Persian]
- Kwon Y, Park HJ. Effect of sexual function and sexual distress on quality of life in middle aged women with osteoarthritis. JKAS 2020; 21(11):209-18.
- Corben LA, Hermans MM, Marks A, Crowe LM, Delatycki MB. Sexual function, intimate relationships and friedreich ataxia. Journal of Neurology 2020; 12(2):1088-95.
- Fischer N, Træen B. PS-1-1 Sexual satisfaction in older couples from four european countries: exploring the effects of actual and perceived discrepancy in sexual interest, physical affection, and emotional intimacy. JSM 2020; 17(6):116-21.
- Fernández-Reino M, González-Ferrer A. Intergenerational relationships among latino immigrant families in Spain: conflict and emotional intimacy. JEMS 2019; 45(10):1746-68.
- Stulhofer A, Jurin T, Graham C, Janssen E, Træen B. Emotional intimacy and sexual well-being in aging European couples: a cross-cultural mediation analysis. EJA 2020; 17(1):43-54.
- Restoux LJ, Dasariraju SR, Ackerman IN, Van Doornum S, Romero L, Briggs AM. Systematic review of the impact of inflammatory arthritis on intimate relationships and sexual function. Arthritis Care & Research 2020; 72(1):41-62.
- Rogers AA, Ha T, Byon J, Thomas C. Masculine gender-role adherence indicates conflict resolution patterns in heterosexual adolescent couples: a dyadic, observational study. Journal of Adolescence 2020; 1(79):112-21.
- Ballard T, Palada H, Griffin M, Neal A. An integrated approach to testing dynamic, multilevel theory: using computational models to connect theory, model, and data. ORM 2019; 24(2):251-84.
- Li Z, Sturge-Apple ML, Liu S, Davies PT. Integrating a multilevel approach to examine family conflict and parent-adolescent physiological synchrony. JFP 2020; 34(7):773-83.
- Cheraey L, Goudarzi M, Akbari M. Comparison of effect of imago relationship therapy and feldmans integrated approach on marital commitment in conflicting couples. Avicenna Journal of Neuro Psycho Physiology 2020;7(1):1-8.[Persian]
- Eydelkhani S, Heydari H, Davoodi H, Zare BahramAbadi M. Comparison of feldman multivariate approach and intimate skills (PAIRS) on the quality of marital life in women have marital distress. JPS 2019;17(72):937-

- 44.[Persian]
17. Delavar A. Theoretical and practical foundations of research in the humanities and social sciences. 1st ed. Tehran: Roshd Publications, 2020.[Persian]
  18. Faul F, Erdfelder E, Buchner A, Lang AG. Statistical power analyses using G*Power 3.1: tests for correlation and regression analyses. *BRM* 2009; 41(4):1149-60.
  19. Feldman LB. Integrating individual and family therapy in the treatment of symptomatic children and adolescents. *Psychotherapy* 1988; 42(2):272-80.
  20. Schaefer MT, Olson DH. Assessing intimacy: The PAIR inventory. *JMFT* 1981; 7(1):47-60.
  21. Alavi SZ, Amanuelahi A, Attari Y, Koraei A. The effectiveness of emotionally focused couple therapy on emotional and sexual intimacy of incompatible couples. *FCPJ* 2019;8(2):25-46.[Persian]
  22. Rosen C, Brown J, Heiman S, Leiblum C, Meston R, Shabsigh D, et al. The female sexual function index (FSFI): a multidimensional self-report instrument for the assessment of female sexual function. *JSMT* 2000; 26(2):191-208.
  23. Shamkoeyan L, Lotfi Kashani F, Seyrafi M, Ahadi A, Kavosi H. The effectiveness of integrative group therapy on the sexual function of women with systemic scleroderma. *HMS* 2018;24(3):182-92.[Persian]
  24. Ellis BJ, Shakiba N, Adkins DE, Lester BM. Early external-environmental and internal-health predictors of risky sexual and aggressive behavior in adolescence: an integrative approach. *Developmental psychobiology* 2020; 13(1):32-36.

The Effectiveness of Teaching Feldman Integrated Approach on Emotional Intimacy and Sexual Function of Middle-Aged Women

Dashti Rahmatabadi M¹, Sanati M¹

1- MSc Student, Dept of Family Counseling, Hekmat Razavi Non-Profit University, Mashhad, Iran. (Corresponding Author)
Email: dashtimaryampapo@gmail.com, Tel: 09151192184

Received: 26 January 2021 Accepted: 10 September 2021

Introduction: Sexual issues constitute an important component of women's health and well-being, affecting the quantity and quality of marital relationships. Therefore, this study was conducted to determine the effectiveness of teaching Feldman integrated approach on emotional intimacy and sexual function of middle-aged women.

Materials and Methods: This study was an educational trial with a pretest-posttest design with a control group. The statistical population included all women admitted to Artiman Counseling and Psychological Services Center in Mashhad in 2020. Using the availability sampling method, 30 people were selected and divided into an experimental group (n=15) and a control group (n=15). All the subjects completed the Emotional Intimacy Questionnaire (Schaefer and Olson, 1981) and the Sexual Function Questionnaire (Rosen et al., 2000). In the experimental group, Feldman integrated approach was performed in 8 sessions (1 session per week, each session lasting 90 minutes). After the training, both groups underwent the post-test. The data were analyzed using descriptive statistics and multivariate analysis of covariance.

Results: The results showed that teaching the integrated approach improved sexual function ($F=7.58$, $p<0.011$ & $Eta=0.57$) and increased emotional intimacy ($F=39.42$, $p<0.001$ & $Eta=0.60$) in women in the experimental group as compared to the control group.

Conclusion: According to the results, it is necessary to plan to use integrated approach training to increase emotional intimacy and improve the sexual function of middle-aged women.

Keywords: Feldman's integrated approach, Emotional intimacy, Sexual function, Middle-aged women

---

Please cite this article as follows:

Dashti Dashti Rahmatabadi M, Sanati M. The Effectiveness of Teaching Feldman Integrated Approach on Emotional Intimacy and Sexual Function of Middle-Aged Women. *Community Health journal* 2022; 15 (4):37-45.

Funding: This research was funded by the Hekmat Razavi Institute of Higher Education.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest.

Ethical Approval: The ethics committee of Hekmat Razavi Institute of Higher Education Branch approved the study. (IR.HRI.HE.REC.1399.12)